

RESİM-İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALINDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Oğuz DİLMAÇ*
Sehran DİLMAÇ**

Özet : Bu çalışmanın amacı Resim-İş Öğretmenliği Programında Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama öğrencileri, öğretmenleri ve öğretim elemanları ile uygulama süresince kazanılanların, YÖK ölçütleri ve program değişkenleri açısından hedeflere ulaşma derecesini belirlemek için yapılmıştır. Değerlendirmede uygulama öğrencileri ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, uygulama öğretmenleri uygulama öğrenci sayısının fazlalığı, okulların fiziki ortamlarının gereken düzeyde olmaması nedeniyle öğrencileri okula ve uygulama sürecine uyumlarını sağlayamamakta ve onları meslektaş olarak görmemektedirler. Uygulama öğretim elemanları fakülte-okul işbirliğine göre kendilerinin çok sorumluluk yüklenmediğini düşünerek, sorumluluğun çoğunu uygulama öğretmenlerine yüklemektedirler. Uygulama öğrencileri, uygulama sürecini, mesleki bilgi edinme ve beceri kazanmada etkili ve yararlı bir süreç olarak görmektedirler. Uygulama öğrencileri, uygulama sürecini, mesleki bilgi edinme ve beceri kazanmada etkili ve yararlı bir süreç olarak görmektedirler. Uygulama yapılan sınıfların kalabalık olması ve her hafta bir başka sınıfta ders vermeleri nedeniyle, uygulama öğretmenleri geçerli ve güvenilir değerlendirme yapamamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Resim-iş eğitimi, öğretmenlik uygulaması, görsel sanatlar eğitimi

I. Giriş

Öğretmen adaylarına günden güne okul yaşamına daha kapsamlı katılma olanağı sağlayan öğretmenlik uygulaması, adaylarının öğretmenlik becerilerini kazanması ve geliştirmesi için uygulama okullarında yürüttüğü etkinlikleri ve sınıf içi öğretim uygulamalarını içeren bir süreçtir. Nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde hizmet öncesi eğitim çok önemlidir. Öğretmen olarak yetişecek öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve davranışlar programlara konulacak meslek bilgisi ders ve faaliyetleri ile sağlanır. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmenlik mesleğinin teorisini kazandırır. Ancak bu teorik bilginin uygulama faaliyetleriyle birleştirilmesi gerekir (Küçükahmet, 2002, 12).

Öğretmenlik Uygulaması, bir dönem süreli, haftada iki saatlik seminer ve altı saatlik öğretmenlik uygulamasından oluşan bir derstir. Uluslararası eğitim terimleri sözlüğünde öğretmenlik uygulaması “öğretmen adayının gerçek sınıf

* Okt., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi , Güzel Sanatlar Eğitimi ABD.

** Milli Eğitim Bakanlığı, Erzurum Mecidiye İlköğretim Okulu, Görsel Sanatlar Öğretmeni

ortamında, deneyimli bir öğretmenin gözetimi altında, öğretmen becerilerinin uyguladığı dönem” olarak tanımlanmaktadır (Cabaroğlu,1994, s.865).

Öğretmen adayından, verilen haftalık ders saatinde sınıflara girerek ders işleme, kalan üç saatinde ise okulda kalarak öğreteceği konu ile ilgili plan, araç, gereç, kaynak vb. hazırlaması, uygulama öğretmeni ile değerlendirme yapması ve bu çalışmalarını bir dosyada toplaması istenmektedir. Bu ders , öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini kazanması ve geliştirmesi aracılığıyla uygulama okullarında yürüttüğü etkinlikleri ve sınıf içi öğretim uygulamalarını içeren bir süreçtir (YÖK, 1998, s.5). Öğretmen adayları hizmet öncesi eğitimde okullarda yaptıkları uygulamalar sayesinde öğretmenlik mesleği için gerekli olan konu alan bilgisi, genel kültür ve mesleki formasyonla ilgili bilgileri edinmektedir (Rıza & Hamurcu, 2000; Hergüner vd., 2002, s. 44-58). Bu süreç içinde öğretmen adayının, Okul Deneyimi ve Özel Öğretim Yöntemleri derslerinde kazandığı niteliklerinin bir uygulaması olarak, okullarda belirlenen program çerçevesinde; ders planı, ders hazırlığı ve öğretme süreçlerinde uygulama, öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının değerlendirmeleri ışığında öğretmenlik yeterliliklerini geliştirmesi; doğrudan katılımla sınıf ve okul yaşamını tanımasını sağlaması amaç edinilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin daha iyi yetiştirilmesinde başarılı olabilmek için, her şeyden önce hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının bilimsel olarak ele alınmasına ve yürütülmesine özen gösterilmesi gerekmektedir.

Öğretmen eğitimi programlarında öğretmenlik uygulamaları önemli öğelerdendir (Ünver, 2003, s87-100). Dolayısıyla bu doğrultuda yapılacak çalışmalar bu dersin uygulanması ve uygulanmasında yaşanan aksaklıkların ortaya konması bağlamında oldukça önemlidir. Öğretmenlik uygulaması dersinin, şüphesiz en önemli aktörü öğretmen adayıdır. Bu nedenle dersin verimliliğinin artırılması, öğretmen adaylarının bu dersteki yaşantılarının ve dersle ilgili tavsiyelerinin dikkate alınmasına bağlıdır (Gözütok, 1991, s.51).

Öğretmenlik Uygulaması sonucunda bir öğretmen adayında şu özellikler olmalıdır(YÖK, 1998, s.3):

1. Derslerin öğretim programları, çalışma şekilleri, ders kitapları, öğrenci dosyaları, not defterleri, ölçme ve değerlendirmeler de dâhil olmak üzere, eğitimin çalışma alanlarına giren yılları ile ilgili hedeflerini anlamış olma

2. Bir sınıftaki öğrencileri organize etme, kontrol altına alma, onlarla iletişim kurma ve onları aktif bir biçimde öğretme-öğrenme sürecine katmada deneyim kazanmış olma

3. Öğrencilere bilgi verme, beceri kazandırma ve onları öğrenmeye güdüleme amaçlarıyla yararlanabileceği teknikler geliştirmiş ve bunlardan etkili biçimde yararlanma gücü kazanmış olma

4. Okul toplumu ile bütünleşmiş ve öğretmenler ekibinin bir üyesi olarak çalışmış olma

5. Öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma

6. Kuramsal bilgi birikiminden uygulamada yararlanabilecek hale gelmiş olma

Bu çerçevede Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri, Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim kurumlarında, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri için çalışma yapmaktadırlar. Her öğretim yılı başında, milli eğitim müdürlüğü ve fakülte işbirliği ile bu çalışmalar için uygun okullar tespit edilerek YÖK yönergesi çerçevesinde her bir uygulama gurubu 6'dan az olmayacak şekilde öğretmen adaylarının grupları oluşturulur. Her grup için milli eğitim müdürlüğünce, belirlenen bir okulda çalışan bir öğretmen "Uygulama Öğretmeni" olarak görevlendirilmektedir. Fakültelerde öğretim elemanı yetersizliğinden dolayı birden fazla grup bir öğretim elemanı sorumluluğuna uygulama grubu olarak verilmektedir.

II. Problem Durumu

Öğretmenlik Uygulaması dersi hedeflerine ulaşmakta mıdır?

III. Alt Problemler

1. Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama öğrencileri açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

2. Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama öğretmenleri açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

3. Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama sürecinde kazanılanlar açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

IV.Evren ve Örneklem

Araştırma, 2006-2007 öğretim yılı bahar dönemi, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Programı, öğretmenlik uygulamasına katılan 36 öğrenci ve 6 uygulama öğretmeni, evreni teşkil etmektedir.

V. Tanımlar

Öğretmenlik Uygulaması: Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği Programı 4. sınıf öğrencilerinin güz ve bahar yarıyıllarında olmak üzere 2. dönem devam ettikleri ve fakültede uygulama öğretim elemanları tarafından verilen seminer ve uygulama okulunda sürdürdükleri uygulama kısımlarından oluşan ders.

Uygulama Öğrencisi : Öğretmenlik programına devam eden, öğretmen olacağı öğretim düzeyi ve alanından okul ortamında okul uygulamaları yapan yüksek öğretim kurumu öğrencisi.

Uygulama Öğretim Elemanı : Alanında deneyimli ve öğretmenlik formasyonuna sahip, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarını planlayan, yürüten ve değerlendiren yüksek öğretim kurumu öğretim elemanı.

Uygulama Öğretmeni: Uygulama okulunda görevli, öğretmenlik formasyonuna sahip, alanında deneyimli öğretmenler arasından seçilen öğretmen adayına öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği gibi davranışlar kazanmasında rehberlik ve danışmanlık yapan ders öğretmeni.

VI.Yöntem

Öğretmenlik uygulaması dersi sırasında uygulama öğrencileri ve uygulama öğretmenleri ile yapılan görüşmeler, ilgili literatür, Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu (YÖK,1998,s.3-14) ve MEB-YÖK işbirliği Protokolü'nden (MEB,1998) yararlanılarak uygulama öğrencilerine yönelik 36 ve uygulama öğretmenlerine yönelik 37 maddeden oluşan iki ayrı değerlendirme formu geliştirilmiştir.

VII.Verilerin Analizi

Hiç katılmıyorum(1) , katılıyorum (2), kararsızım (3), kısmen katılıyorum(4) ve tamamen katılıyorum(5) derecelerinden oluşan likert tipi ölçek kullanılarak 1'den 5'e doğru puanlandırılmış katılımcıların her maddeye verdiği cevapların frekans (f) ve yüzdeleri(%) bulunmuş, bu değerlerden aritmetik ortalamaları (\bar{X}) ve standart sapmaları (S) hesaplanmıştır. Bulgular grafik üzerinde gösterilerek yorumlara gidilmiştir. Cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenebilmesi için t-testi kullanılmıştır.

VIII.Bulgular ve Yorum

Tablo-1'de Resim-İş öğretmeni adaylarının veri toplama aracındaki maddelere verdikleri yanıtların hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri bulunmaktadır. Resim-İş öğretmeni adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinden sağladıkları kazanımlara yönelik kendi değerlendirmelerinin aritmetik ortalama değerleri; (3,13- 4,71) arasında değişmektedir.Genel aritmetik ortalama ise ($\bar{X}=3,33$) olarak bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda resim-iş öğretmeni adaylarının görüşlerine göre bu dersten kararsızım düzeyinde kazanım elde ettikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak bu sonucun katılıyorum düzeyine çok yakın olduğu görülmektedir.

Tablo.1 Resim-İş Öğretmeni Adaylarının Görüşleri

Madde	1		2		3		4		5		N	X	Ss
	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	2	4,2	6	15,8	12	35,8	10	27,4	6	16,8	36	3,57	1,075
M2	1	3,2	3	7,4	3	8,9	20	55,3	9	25,3	36	3,92	,959
M3	1	3,2	1	3,7	15	38,9	13	36,8	6	17,4	36	4,12	,941
M4	3	8,9	4	10,5	15	38,9	9	25,3	5	16,3	36	3,29	1,220
M5	2	4,7	3	8,4	5	12,6	18	50,0	8	24,2	36	3,81	1,049
M6	1	1,6	2	4,2	7	20,0	16	46,3	10	27,4	36	4,14	,879
M7	1	1,6	1	3,7	14	40,0	13	38,4	7	16,3	36	4,14	,858
M8	2	4,2	3	7,9	5	14,7	17	48,9	9	24,2	36	3,81	1,077
M9	1	1,6	7	20,0	11	31,1	14	39,1	3	8,2	36	3,14	1,166
M10	3	8,9	6	18,4	13	35,8	8	24,7	4	12,1	36	3,13	1,211
M11	8	22,1	13	38,4	6	16,3	5	13,2	4	10,0	36	3,13	1,310
M12	2	4,2	2	5,3	3	9,5	20	54,2	9	26,8	36	3,94	,977
M13	3	7,4	5	13,7	6	16,3	15	41,6	7	21,1	36	3,55	1,180
M14	2	5,8	2	5,3	19	51,1	7	20,0	6	17,9	36	3,99	1,108
M15	3	7,4	4	11,1	15	42,6	7	20,0	7	18,9	36	3,72	1,205
M16	4	10,5	5	13,7	10	30,0	11	32,6	5	13,2	36	3,14	1,224
M17	5	12,6	20	55,8	6	17,9	4	11,1	1	2,6	36	3,13	,936
M18	6	16,8	16	42,6	5	13,2	5	15,3	4	12,1	36	3,14	1,160
M19	4	10,6	17	45,8	4	12,1	7	18,9	4	11,6	36	3,12	,902
M20	1	2,1	2	4,7	2	4,7	14	40,3	17	48,1	36	4,71	,897
M21	2	5,3	4	10,5	4	12,1	16	44,7	10	27,4	36	3,78	1,118
M22	3	8,2	20	57,9	6	15,3	5	13,9	2	4,7	36	3,14	1,102
M23	2	7,4	6	14,2	9	26,3	13	37,9	6	14,2	36	3,37	1,119
M24	3	7,9	5	13,7	12	33,2	10	27,4	6	17,9	36	3,54	1,167
M25	4	12,1	7	18,4	13	36,3	8	23,2	4	10,0	36	3,31	1,310
M26	5	15,3	18	49,5	7	18,4	4	10,5	2	5,8	36	3,13	1,085
M27	5	14,7	19	53,7	4	11,1	6	16,3	2	4,2	36	3,12	1,016
M28	1	3,2	2	5,3	20	56,3	6	16,8	7	18,4	36	3,72	,966
M29	1	2,6	2	7,4	6	16,8	18	48,4	9	24,9	36	3,85	,953
M30	1	2,6	2	5,8	3	8,4	17	47,4	13	35,8	36	4,08	,953
M31	3	8,9	18	48,4	8	25,8	6	14,7	1	2,1	36	3,10	1,211
M32	14	40,5	13	33,7	7	20,0	1	3,6	1	2,2	36	3,12	1,124
M33	3	8,9	18	50,5	7	18,9	5	15,3	2	6,3	36	3,12	1,220
M34	4	11,1	14	40,0	8	21,1	7	19,5	3	8,4	36	3,14	1,166
M35	4	10,5	15	43,7	7	20,0	5	12,6	5	13,2	36	3,12	1,021
M36	15	43,6	13	33,6	5	15,0	3	7,5	1	3,3	36	3,11	1,124
Ortalama											36	3,53	1,039

Tablo-1'e göre resim-iş öğretmeni adaylarının en yüksek katılımının ($X = 4,71$) "*Öğretmenlik uygulaması dersinin teorik kısmının (seminer)süresi yeterlidir.*" ifadesine olduğu görülmektedir. Resim-İş öğretmeni adaylarının bu ifadeye **tamamen katılıyorum** seviyesinde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre öğretmen adayları, fakültede verilen seminer süresinden verimli bir şekilde faydalandıkları görüşüne sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

Resim-İş öğretmeni adaylarının en düşük katılımının ise ($X = 3,10$) 31. maddedeki "*Başarımı ortaklaşa değerlendirmektedirler.*" ifadesine olduğu anlaşılmaktadır. Resim-iş öğretmeni adayları bu ifadeye **katılmıyorum** seviyesinde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre Öğretmenlik Uygulaması dersinde uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının değerlendirmeleri yaparken birbirlerinden kopuk oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması dersi için haftada sadece 1 gün uygulama okullarında bulunduğu için yeterince uygulama öğretmenin ve uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının gözlemleyememesinden kaynaklanabilir.

Ayrıca tablo 1'e bakıldığında 22. maddedeki ($X=3,14$) "*Uygulama öğrencilerinin uygulama okullarıyla eğitim fakültesi arasındaki işbirliği olduğu*" görüşüne katılmadıkları görülmektedir. Bu durum bizi uygulama öğretim elemanlarının ders dinlemek için uygulama okullarına gitmediklerini, en az iki haftada bir uygulama okullarını ziyaret etmedikleri sonucuna götürmektedir. Bu durum uygulama okullarının fakültele uzak olması, öğretim elemanının ders yükü fazlalığından kaynaklanıyor olabilir. Bu durumda ders yükü fazla olan öğretim elemanlarına öğretmenlik uygulaması dersinin verilmemesi daha uygun olacaktır.

26. maddedeki ($X=3,13$) "*Uygulama sırasında haklarında yapılan değerlendirmelerle güçlü ve zayıf yönlerini tanımaları ve gerekli ayarlamaları yapmamı sağladı ifadesiyle*" ilgili olarak olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Ayrıca 34. maddedeki ($X= 3,14$) "*Uygulama Öğretmeni ve Uygulama öğretim elemanı verdiğim dersle ilgili olarak tam ve dikkatli dönüt verirler*", 33. maddedeki ($X=3,12$) "*Uygulama Öğretmeni ve Uygulama öğretim elemanı gösterdiğim gelişme ve erişilen öğrenme düzeyini incelemektedir*" ve 35. maddedeki ($X=3,12$) "*Uygulama öğretim elemanları ve öğretmenlerinin dönüt verirken benim görüşlerimi de alırlar*" görüşüne öğrenciler katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bütün bu maddelerden, haftalık değerlendirme sırasında öğretmen adaylarının görüşlerinin alınmadığı anlaşılmaktadır. Oysa öğretmen adayı uygulama sırasında yaptığı doğru ve yanlış davranış ve tutumlarını öğrenip düzeltmesi gerekmektedir. Bu durumda öğretmen adayları mutlaka değerlendirmelere katılmalıdır. Eksik ve doğru yönleri uygulama sonrası öğrenciye belirtilmeli ve önerilerde bulunulmalıdır.

36. maddedeki ($X=3,11$) "*Uygulama Öğretmeni ve Uygulama öğretim elemanının dönütleri övgü, eleştiri ve alternatif öğretim yöntemleriyle ilgili*

öneriler içemektedir” maddesine öğrencilerin hiç katılmadıkları görülmektedir. Uygulama öğretim elemanları mutlaka derslerin sonunda uygulama öğrencilerine ders işlenişi sırasındaki tutum ve davranışları ile ilgili övgü, olumlu eleştiri ve ders işlenişi sırasında dikkat edilmesi gereken noktaları öğretmen adaylarına söylemelidir.

17. ($X=3,13$) ve 27. ($X=3,12$) maddelerdeki *“Uygulama süresinin, uygulama okulunun sağladığı fiziki şartların ve değerlendirme formundaki kriterlerin yeterliliğine de”* öğrenciler katılmadıkları görüşünü bildirmişlerdir. Okulların fiziki şartları daha uygun olanların uygulama okulu olarak seçilmesi bu sorunu en aza indirecektir. Ama şu da unutulmamalıdır ki ülkemizde her okulun fiziki şartı maalesef iyi durumda değildir. İlerde görev yapacakları okulların durumları da çok farklı olmayacağı göz önüne alındığında bu okullarda görev yapmaları yani zoru başarmaları ilerdeki meslek hayatlarında karşılaşacakları zorlukları aşmada onlara yardımcı olabilir.

11. maddedeki ($X=3,13$) *“Öğrencilerin beni öğretmenleri olarak görmüyorlar”* ifadesine öğretmen adayları katılmadıkları görüşünü bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının sınıflarda karşılaştıkları bu problem uygulama öğretmenin davranışlarından kaynaklanıyor olabilir. Öğretmen adaylarının uygulama için sınıflarına geleceği ve bu konuda yapmaları gerekenleri mutlaka öğrencilerine önceden anlatması bu durumu azaltabilir.

18. ($X= 3,14$) ve 19. ($X=3,12$) *“maddelerdeki uygulama zamanı ve aşamaları uygundur”* önermesi hakkında öğretmen adayları görüşleri katılmıyorum şeklinde olmuştur. Sekizinci döneme konulan okul uygulamaları dersi, öğretmen adayları için hayati bir öneme sahip olan KPSS sınavı öncesine denk geldiği için öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasına yeterince önem veremediklerini ve uygulama döneminin değiştirilmesini istedikleri anlaşılmaktadır. Ama gerektiği önemle öğretmenlik uygulaması yapılmadan da mesleğe başlamanın doğru olmadığı açıktır. Bu durumda öğretmenlik uygulaması yeni resim-iş eğitimi müfredatında olduğu gibi son iki dönem (7. dönem okul deneyimi, 8. dönem öğretmenlik uygulamaları) olarak değil de üçüncü sınıftan itibaren yapılarak sekizinci döneme konulmayabilir.

9. maddedeki ($X=3,14$) *“Uygulama ile okul kuralları, kanunları, yönetmelikleri gibi mevzuat hakkında bilgi edinmemi sağladı”* maddesine öğretmen adayları kararsızım şeklinde görüş bildirmişlerdir. Uygulama okullarında idarenin yükü göz önüne alındığında bu konuda yeterince öğretmen adaylarına yardım edememiş oldukları için böyle bir sonuçla karşılaşmış olabiliriz. Uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları bu konuda öğretmen adaylarını daha fazla yardım etmeleri gerekmektedir.

Tablo 2. Uygulama Öğretmenlerinin Görüşleri

Madde	1		2		3		4		5		N	X	Ss
	Hiç		Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen		Tamamen				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
M1	4	15,1	12	55,4	4	15,4	3	11,3	1	2,8	24	3,02	1,073
M2	-		2	7,7	5	20,5	5	20,2	12	51,3	24	4,00	,858
M3	-		1	2,6	4	15,4	13	56,4	6	25,6	24	4,03	,811
M4	1	5,1	4	17,9	9	37,7	5	21,3	4	17,9	24	3,59	1,041
M5	1	5,1	3	15,4	5	23,1	11	46,2	3	10,3	24	3,41	1,044
M6	1	5,6	3	12,6	13	52,4	3	13,6	4	15,9	24	4,12	,929
M7	1	5,6	3	12,6	10	44,7	6	23,6	4	13,6	24	4,23	,902
M8	2	7,7	2	7,7	11	48,2	6	23,6	4	12,8	24	3,46	1,072
M9	4	12,8	10	43,1	6	24,9	3	13,3	1	5,8	24	3,10	1,273
M10	-		2	10,3	3	12,8	5	21,3	13	55,6	24	3,92	,900
M11	-		1	5,3	3	12,6	5	21,5	15	60,6	24	4,06	,913
M12	-		2	7,7	3	15,4	16	64,1	3	12,8	24	3,82	,756
M13	1	5,1	3	12,8	3	15,4	10	38,5	7	28,2	24	3,72	1,169
M14	1	5,4	4	17,9	11	43,1	5	20,8	3	12,8	24	3,58	1,285
M15	1	5,6	3	14,7	8	32,8	7	29	4	17,9	24	3,44	1,114
M16	2	6,3	5	20,1	13	55,6	3	12,4	1	5,6	24	3,41	1,173
M17	3	12,8	5	19,4	10	43,1	3	13,3	3	15,4	24	3,53	1,266
M18	1	5,6	2	7,3	2	6,6	10	43,2	9	38,5	24	4,08	1,036
M19	1	5,1	4	16,9	11	47,3	6	21,7	2	7,9	24	3,48	1,031
M20	1	5,1	6	25,4	10	45,4	3	11,3	3	12,8	24	3,51	1,073
M21	2	10,8	3	12,3	7	28,2	10	41	2	7,7	24	3,61	1,151
M22	2	7,7	12	50,3	5	20,3	3	13,8	2	7,9	24	3,44	1,135
M23	1	5,6	1	5,1	4	17,5	12	46,2	6	25,6	24	3,87	,951
M24	1	5,5	4	15,2	11	47,7	5	21,5	3	10,1	24	3,73	1,105
M25	2	8	5	20,3	12	50,3	3	11,3	3	10,2	24	3,97	1,003
M26	2	10,6	12	50,3	6	23,4	3	10,5	1	5,3	24	3,52	,898
M27	3	12,8	11	49,4	6	23,1	3	13,3	1	5,4	24	3,63	1,123
M28	1	5,1	4	15,1	13	52,6	5	21,3	1	5,9	24	4,08	1,036
M29	-		2	10,3	2	10,3	13	51,3	7	28,2	24	3,13	,903
M30	1	5,6	1	5,1	2	7,3	13	56,4	6	25,6	24	3,12	,913
M31	6	26,7	13	50,3	3	12,6	2	10,5	-		24	1,90	1,053
M32	-		2	10,3	3	12,8	11	46,2	8	30,8	24	3,96	1,046
M33	1	5,6	2	11,1	3	12,8	13	50,8	5	19,7	24	3,93	1,236
M34	2	10,3	5	17,4	14	58,6	2	8,5	1	5,3	24	3,34	,887
M35	3	11,1	5	21,1	4	19,5	10	40,0	2	8,4	24	3,77	1,156
M36	-		4	14,5	2	10,6	7	28,8	11	46,2	24	3,10	1,046
M37	3	13,1	6	23,8	11	43,1	3	14,4	1	5,6	24	2,31	1,173
Ortalama											24	3,58	1,017

Tablo 2'ye göre Uygulama öğretmenlerinin en yüksek katılımı 6. maddedeki ($X=4,12$) “*Uygulama Öğrencilerinin tutum ve davranışları düzenli oldu.*” ifadesinde olduğu görülmektedir. Uygulama öğretmenlerinin katılıyorum seviyesinde görüş bildirmeleri uygulama dersinin okullarda uygulama öğrencilerince dikkate alındığını göstermektedir.

Uygulama öğretmenlerinin en düşük katılımı ise 31. maddedeki ($X=1,90$) “*Fakülte bizlerin uygulama hakkında görüşlerini (Öğrenci sayısı ,uygulamanın zamanı, süresi ve program vb.) almaktadır.*” İfadesine olduğu görülmektedir. Uygulama öğretmenleri bu ifadeye katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buna göre uygulama ile ilgili çeşitli konularda uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin alınmadığı anlaşılmaktadır. Uygulama giden öğrencilerin oluşturduğu uygulama grupları bazı okulların kaldırabileceğinden daha fazla olmaktadır. Bazı uygulama okullarında görsel sanatlar dersinin işleneceği günler uygulama gününe denk gelmemektedir. Bu gibi sorunların giderilmesi için mutlaka uygulama okulları ile fakülteler arasında karşılıklı bir iletişim olmalıdır. Uygulama okullarda ders saatlerine denk gelecek şekilde ayarlanmalı ayrıca okullardaki sınıf mevcudu, fiziki imkânlar göz önüne alınarak uygulamaya gidilecek okullar seçilmelidir.

Ayrıca tablo'2 ye göre 1. maddedeki ($X=3,02$) “ *Uygulama öğrencileri sınıfa yeni düşünce ve dinamizm getirdiler.*” önermesine uygulama öğretmenleri katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buna göre öğretmen adaylarının uygulamaya yeterince kendilerini veremedikleri söylenebilir. Bunun sebepleri ise gerek dönem KPSS sınavına hazırlanmalarından, gerekse fakültelerdeki seminerlerden yeterince yararlanamamalarından kaynaklanıyor olabilir.

9. maddedeki ($X=3,10$) “*Oto kontrolü yapmamızda etkili oldular.*” önermesine de uygulama öğretmenlerinin katılmıyorum seviyesinde görüş bildirmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının uygulama okullarında haftada bir gün bulunmasından kaynaklanabilir. Ayrıca sınıfların kalabalık oluşu, görsel sanatlar eitimi dersinin haftada bir saat olması gibi nedenlerden dolayı öğretmen adayları Uygulama öğretmenini yeterince gözlemleyememesinden kaynaklanıyor olabilir.

29. maddedeki ($X=3,12$) “*Uygulama okulları ve sınıflarına ağırlayabilecekleri kadar uygulama öğrencisi verilmelidir.*” önermesine öğretmenler katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna göre uygulama okullarına giden uygulama öğretmenlerinin sayılarının okulların karşılayabileceğinden fazla olduğu söylenebilir. Bu durum fakültelerde uygulamaya gidecek grupların sayılarının artırılıp, mevcutlarının azaltılmasıyla ortadan kalabilir. Ancak grup sayılarının artması öğretim elemanı yükünü artırabilir. Ayrıca her okulda görsel sanatlar öğretmeni bulunmadığından dolayı uygulamaya gidilecek okul sayısı sınırlı olabilir.

Uygulama Öğretmenleri 30. ($X=3,12$)maddede “*Fakülte- Okul işbirliği artırılmalıdır.*” önermesine katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu

sonuca göre fakülte ve okul arasında gereken bir işbirliğinin olmadığını söyleyebiliriz. Fakültelerin okullarla daha fazla işbirliğine gitmeli, her ay toplanılıp uygulama süreci fakülte veya okullarda düzenlenecek toplantılarda ele alınabilmelidir. Sorunların tespitinde ve çözüm yolu arayışlarında mutlaka fakülte ve okullar sıkı bir işbirliği içinde olmalıdır.

36. maddedeki ($X=3,10$)“Uygulama öğrencilerinin öğrencilerime eksik ve yanlış bilgi vermelerinden çekinerek konuyu onlardan sonra işliyorum.”önermesine tamamen katıldıkları görülmektedir. Bu durumda uygulama öğrencilerinin ders anlatma sırasında fazla heyecanlanmalarından veya konuyu öğrenci seviyesine indirememelerinden kaynaklanmış olabilir. Bu nedenle uygulama öğrencilerinin okullarda anlatacakları konuları bir defa fakültede verilen seminer sırasında anlatarak uygulama öğretim elemanın yardımıyla eksik ve yanlış yönlerini tespit etmeleri sağlanmalıdır.

IX. Sonuç

A.Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama öğrencileri açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

1. Uygulama öğrencilerinin uygulama sırasında sınıflarına yeni düşünce ve dinamizm getirme ve muhtemelen bu nedenden dolayı uygulama öğretmenlerinin mesleki açıdan tatmin etmede ve iş doyumlarını artırmada yetersiz kalmaktadır. Buna karşılık olarak da uygulama öğretmenlerinin kendilerine karşı gerekli anlayış ve davranışta bulunmadıkları görüşünü savunmaları her iki tarafa yönelik olacak şekilde davranışsal amaçların belirlenmesiyle ilgili olabilir.

2. Uygulama öğrencileri uygulama sürecinin zamanının ve aşamalarının uygunluğu konusunda olumsuz görüş bildirmişlerdir. İlgisiz öğrencilerin olması, uygulama saatlerinin az olması gibi sebeplere benzer sonuçlar daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir (Azar, 1998; Azar & Ayas, 1998; URL- 2; Karamustafaoğlu & Akdeniz, 2002). Bu tutum şüphesiz ki öğretmen adayının öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu tutum geliştirmesini engellemektedir.

3. Uygulama öğrencileri uygulama öğretim elemanları ve öğretmenlerinin kendileri hakkında yaptıkları değerlendirmelerin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Değerlendirmenin yetersiz yapılmasına neden olan taraf ise uygulama öğretmenlerinin aralarındaki işbirliğiyle ilgili olarak olumsuz fikre sahip oldukları uygulama öğretim elemanları olarak görülmektedir

4. Öğretmenlik uygulamasında değerlendirme, sadece dönem sonunda not verme amacıyla değerlendirme formu kullanılarak yapılmaktadır.

5. Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarını birer meslektaşları olarak görmemektedir. Aynı durum sınıflardaki öğrenciler için de geçerlidir. Aday öğretmenlere “öğretmenim” şeklinde hitap etmeleri sağlanmalıdır. Bazı öğretmen adaylarının “Öğrenciler bizi stajyer olarak görüyorlar; gerçek öğretmen gibi görmüyorlar. Öğrenciler tahtaya kalkmakta ve yönelttiğim

sorulara cevap vermede isteksiz davranıyorlar.” Türünden serzenişleri bu düşüncenin altında yatan nedenlerden bazıları olarak değerlendirilebilir. Bu durum uygulama süresinin kısalığından kaynaklanıyor olabilir. Oral’ın çalışmasında da uygulama süresinin kısalığı öğretmen adayları tarafından dile getirilmesi bu sonuçla paralellik göstermektedir (Oral, 1993, s.9-13).

6. Yukarıda belirtilen eksikler dışında, uygulama öğrencilerinin bir sınıftaki öğrencileri organize etme, kontrol altına alma, onlarla iletişim kurma ve onları aktif bir biçimde öğretme-öğrenme sürecine katmada deneyim kazanmış olma açısından hedeflere ulaşıldığı görülmektedir. Ayrıca derslerin öğretim programları, çalışma şekilleri, ders kitapları, öğrenci dosyaları, not defterleri, ölçme ve değerlendirmeler de dâhil olmak üzere, eğitimin çalışma alanlarına giren yılları ile ilgili hedeflerini anlamış olma bakımından da uygulamanın hedeflere ulaştığı görülmektedir (YÖK, 1998, s.3).

B.Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama öğretmenleri açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

1. Uygulama öğretmenleri, uygulama okuluna gönderilen gruplardaki öğretmen adaylarının sayısının fazla olduğunu belirtmişlerdir.

2. Uygulama öğretmenleri, aday öğretmenlerin görsel sanatlar eğitimi dersinde anlattıkları konuların öğrenci seviyesinin çok üstünde hazırlandığını, öğrencilerin konuları anlayamadığını belirtmektedirler. Uygulama öğretmenleri, uygulama öğrencilerinin eksik ve yanlış bilgi vermelerinden çekinerek konuyu onlardan önce işlediğini ifade etmişlerdir.

3. Uygulama öğretmenlerinin uygulamaya gelecek öğrenci sayısı, uygulama zamanı, süresi ve programı hakkındaki görüşlerinin alınmadığını düşünmektedirler.

4. Bir takım olumsuzluklara rağmen uygulama okullardaki öğretmenlerce bir sınıftaki öğrencileri organize etme, kontrol altına alma, onlarla iletişim kurma ve onları aktif bir biçimde öğretme-öğrenme sürecine katmada deneyim kazanmış olma açısından uygulama YÖK hedeflerine ulaşmıştır. Öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma açısından da hedeflere ulaştığı söylenebilir (YÖK, 1998, s.3).

C.Öğretmenlik Uygulaması dersi uygulama sürecinde kazanılanlar açısından hedeflere ulaşmakta mıdır?

1 .Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayları, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından, öğretmenlik mesleğine hazırlayıcı bir süreç olduğu için yararlı olduğuna inanılmaktadır.

2. Ancak yukarıda belirtilen sorunlar giderilerek, sürecin verimliliği artırılabilir. Bu sorunları gidermek için uygulama öğretim elemanlarına, uygulama öğretmenlerine, fakülterele ve okullara çeşitli görevler düşmektedir.

3. Öğrencilerin, öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma bakımından uygulama dersi hedeflere ulaşmaktadır.

4. Uygulama öğrencileri, öğretmenlik uygulamasını önceki öğrendiklerini uygulama işlemi olarak görmelerini belirtmeleri (12. madde $X = 3,94$) YÖK tarafından açıklanan amaçlardan öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma ve Kuramsal bilgi birikiminden uygulamada yararlanabilecek hale gelmiş olma (YÖK, 1998, s.3), maddelerine göre hedeflere ulaşılmıştır.

X. Öneriler

Bu çalışmada yapılan tartışmalar ve sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması hakkın da öğrencilerine gerekli bilgileri önceden vermelidir ve öğretmen adayları öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma konusunda yeterli bilgi ve beceriyle donatılmalıdır.

2. Öğretmen adaylarının göstermiş oldukları gelişmelerle ilgili olarak sürekli uygulama öğretmenleri ile işbirliği içinde olmalıdırlar.

3. Uygulama okullarına fazla sayıda öğretmen adayı gönderilmemelidir.

4. Fakülteler mutlaka uygulama ile ilgili olarak okulların görüşlerini almalıdır.

5. Uygulama öğrencileri sınıflarda verecekleri ders için hazırlık yapmalıdır.

6. Okullar idaresi, öğretmenleri ve diğer personelleriyle ilgili gereken anlayış ve uyuma sahip olmalıdırlar.

7. Öğretmen adaylarına meslektaşları gibi davranmaları gerekmektedir. Bu durum öğretmen adaylarını teşvik edecek ve öğretmenlik mesleğine daha olumlu gözlerle bakmalarını sağlayacaktır.

8. Görevlendirilen uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri mesleklerinin gereği olan özellikleri taşıyanlar arasından seçilmelidir. Öğretmenlik mesleğini sevdirmek ve tanıtmak için işini seven başarılı öğretim elemanlarına ve öğretmenlere büyük görevler düştüğü unutulmamalıdır.

9. Öğretmenlik uygulamaları dersine eğitim fakültelerindeki sorumlu öğretim elemanları gerekli özeni göstermeli; öğrencilerin uygulama saatlerinde uygulama okullarına giderek öğrencilerin anlattıkları dersleri dinlemeli, uygulama öncesinde plan hazırlarken öğretmen adaylarına gerekli dönütleri vermelidirler.

10. Uygulama öğrencilerinin değerlendirilmesi, gelişimsel değerlendirme temele alınarak çok aşamalı yapılmalıdır. Dönem sonunda yapılacak bir değerlendirme yerine her uygulama sonrası değerlendirme yapılabilir. Bu haftalık değerlendirmeler dönem sonunda genel değerlendirmeyi oluşturmalıdır.

11. Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları sürecinde ihtiyaç duyabilecekleri malzemeleri sağlayacak atölyeler kurulmalıdır. Ayrıca öğretmenlik uygulamalarına giden öğretmen adaylarına gerekli olabilecek öğretim araç gereç ve materyalleri okul müdürleri tarafından da sağlanabilir.

12. Eğitim fakültelerinde öğretmenlik derslerine verilen önem artırılmalı, öğretmenlik uygulaması dersi 3. sınıftan itibaren programa alınmalıdır.

13. Öğretmenlik uygulamalarından elde edilecek verimin artırılması amacıyla eğitim fakülteleri ve okullar arasında karşılıklı işbirliği sağlanarak öğretmen adaylarının gelişimine önem verilmeli, okul ortamlarının daha iyi seviyelere getirilebilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmelidir.

Abstract : The aim of this study is to evaluate to what extent art teaching course its objectives in respect to the following variables: Student Teacher, Co-operating Teacher, Supervisor, Teaching Experience, Criteria of the Higher Education Council, and Programme.

To collect data, opinions of both student teachers and co-operating teachers has been taken by survey method. The results are: Although co-operating teachers give help to student teachers, they are not enough to orient student teachers to school environment and don't see them as colleague. Because the number of the student teachers is very high and psychosocial conditions are not enough. Supervisors leave some of their responsibilities to co-operating teachers because they think that the guidelines of the faculty-school co-operation do not give them much responsibilities. Since teaching experience gives opportunities of occupational knowledge and skills to the student teachers, they are very positive about it. As student teachers are practicing in different classes every week and crowded in number, the cooperating teachers can not evaluate them reliably.

Key Words: Art education, teaching education, visual art education

Kaynakça

- Cabaroğlu, N.(1994) “**Öğretmenlik Uygulamalarının Dil Öğretim Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi**” 1. Eğitim Bilimleri Kongresi (Kuram Uygulama, Araştırma), Cilt 1, S.865-872, Çukurova Üniversitesi, Adana
- Gözütok, D. (1991). “**Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenlik formasyonu açısından eğitim ihtiyaçlarının saptanması**”. *Eğitimde Nitelik Geliştirme- Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu*, İstanbul: Kültür Koleji.
- Hergüner, G., Arslan, S. & Dündar, H. (2002). “**Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi Dersini Algılama Düzeyleri**”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 11

- Karamustafaoğlu, O., & Akdeniz, A., R., (2002). “**Fizik Öğretmen Adaylarının Kazanmaları Beklenen Davranışları Uygulama Okullarında Yansıtılabilir Olanakları**”, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiriler, Cilt: II, s. 530- 536, 16- 18 Eylül, ODTÜ, Ankara.
- MEB(1998). **Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim ve Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge**, Ankara.
- Küçükahmet, L.(2002) “**Bir Meslek Olarak Öğretmenlik**”, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Oral, B. (1997). “**Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşleri**”. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı 232, Ankara.
- Ünver, G.(2003).”**Öğretmenlik Uygulamasında İşbirliği: Bir Durum Çalışması**”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 23, sayı 1, Ankara.
- YÖK(1998).**Fakülte-Okul İşbirliği**, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Ankara.